

GRAND HOTEL DU BOULEVARD

Apariția conceptului de hotel în București

GRAND HOTEL DU BOULEVARD

The Early Days of Hotels in Bucharest

Mihai PUIU

mpuiu06@gmail.com

Ilinca Maria DAN

ilinca.dan07@gmail.com

Universitatea de Arhitectură și Urbanism "Ion Mincu", București, RO
"Ion Mincu" University of Architecture and Urbanism, Bucharest, RO

Rezumat

Acest articol urmărește analizarea contextului apariției noțiunii de hotel în spațiul românesc ca parte a unui efort de dezvoltare și modernizare accelerat, declanșat de nevoia alinierii cu tendințele occidentale. Acest program de arhitectură se face remarcabil în spațiul arhitectural al capitalei României în a doua parte a secolului al XIX-lea, continuând, prin anumite edificii, să își definească și în următorul secol statutul în cadrul contextelor sociale și în contextul aportului important adus orașului.

Cu ajutorul obiectului de studiu - Grand Hotel du Boulevard (un edificiu cu o istorie remarcabilă și cu impact semnificativ în evoluția orașului) - vor fi identificate premisele și contextul care au dus la apariția hotelului modern în București. Vom analiza modul de aliniere la tendințele și standardele marilor capitale ale secolului al XIX-lea, pornind de la funcțiunea ce l-a precedat, hanul, și trecând prin toate etapele de dezvoltare, atât din punct

Abstract

This paper aims to look into the emergence of hotels in the Romanian space, emergence fuelled by the desire to catch up with the Western trends. This programme is particularly noticeable in the capital city of Romania, in the late 19th century; certain buildings would also follow it into the next century and help strengthen the capital's status socially, but also in the context of the utility it provided the city with.

For the subject of the present study - Grand Hotel du Boulevard (an edifice with an outstanding history and a significant impact on the city's development)-, we aim to identify the context that led to emergence of this programme in Bucharest. The purpose of this article is to look into how it aligned with the trends and standards of the large cities of the 19th century, building on the function of its predecessor, the inn, and going through all

de vedere stilistic, cât și funcțional. De asemenea, vom evidenția aportul pe care Hotelul, alături de alte edificii relevante din punct de vedere istorico-cultural, l-a avut asupra conturării unui context apt să transforme orașul într-o destinație atractivă. Astfel, i se oferă statutul de exponent al etapei de maturizare a funcțiunii în cadrul Bucureștiului.

Concluziile rezultate în urma analizei sunt reprezentative pentru întreaga mișcare hotelieră fiindcă, atât în momentul proiectării și construcției, cât și cu ocazia numeroaselor reabilitări, edificiul a fost tratat ca un obiect arhitectural și funcțional de înaltă clasă. În cadrul peisajului urban care, la sfârșit de secol al XIX-lea, începea să se contureze într-un mod controlat și planificat, o atenție deosebită a fost acordată aspectului funcțional. Elocventă este și diferența clară marcată de saltul de la han la hotel, prin numeroase dotări care nu se regăseau până atunci în București. Această abordare, în strânsă legătură cu dimensiunea stilistică, tratată până la cel mai mic detaliu, demonstrează modul în care Grand Hotel du Boulevard devine un prim exemplu al unei funcțiuni noi în București.

Cuvinte cheie: hotel, evoluție istorică, standarde hoteliere, monument istoric, han, Grand Hotel du Boulevard.

Introducere

Subiectul acestui articol se conturează în jurul Grand Hotel du Boulevard, privind, cu precădere, istoria și evoluția sa, cu scopul de a stabili contextul apariției noțiunii de hotel în România. Vom urmări un fir cronologic al evenimentelor și etapelor prin care a trecut edificiul, pornind de la spațiul urban – Bucureștiul de secol XIX – și de la transformarea naturală a hanului în hotelul modern. Stabilirea premiselor (atât din punct de vedere urbanistic, cât și social) în care a apărut Grand Hotel du Boulevard este esențială pentru studiu, întrucât nu se poate analiza hotelul în prezent fără o înțelegere a istoriei sale. Odată ce sunt prezentate punctele de plecare, devine relevantă atât discuția despre etapele de restaurare prin care a trecut Grand Hotel du Boulevard, cât și cea despre natura sa estetică. Considerăm

stylistic and functional stages. We will further highlight how the hotel contributed, in close connection with other historically and culturally equally relevant hotels, to the articulation of a tourist background that could turn the city into an attractive destination, and defined its special status over the last two centuries.

Our conclusions are typical for the entire hotel movement, since the proposed edifice was treated as a high-end architectural and functional object both both during design and construction, as well as during its many rehabilitation and refurbishment phases. In the urban landscape that started to come into shape in the late 19th century, a particular attention went to the hotel's functionality. The many facilities that had not been found earlier in Bucharest clearly marked the leap from an inn to a hotel. This approach, coupled with the stylistic dimension addressed to the last detail, indicates that Grand Hotel du Boulevard became a very first example of a new function in Bucharest.

Keywords: hotel, historical development, hotel standards, historical monument, inn, Grand Hotel du Boulevard.

Introduction

This article concerns Grand Hotel du Boulevard and focuses on its history and developments; we aim to define the context of the early days of the hotel concept in Romania. We will follow the chronology of the events and stages it has gone through, starting from the urban space - the 19th century Bucharest - and from the natural transformation of the inn into a modern hotel. We look into the (urban and social) background of the early days of Grand Hotel du Boulevard as essential for our purposes since this analysis of the hotel today requires a well-built understanding of its history. After we go through preliminary aspects, we delve into the restoration stages Grand Hotel du Boulevard has gone through, including its aesthetics. We think that all these support the image of an iconic building, a highlight

că toate acestea contribuie la formarea imaginii unei clădiri reprezentative, cu rol de reper, în cadrul arhitecturii orașului și în conștiința generală. Articolul urmărește ilustrarea calității de exponent a imobilului studiat în cadrul tipologiei hotelului anilor 1800 și a statutului său actual.

În contextul unei industrii în continuă expansiune, odată cu începerea ultimelor lucrări de recondiționare a hotelului, atenția acordată imobilului a deschis posibilitatea acestui studiu. Restaurarea unui monument de clasa A, în centrul Bucureștiului, presupune ridicarea unor serii de probleme pe care un hotel nou, ridicat de la zero, nu le-ar întâmpina. Astfel, acest tip de intervenție (deși nu singura din București) a făcut necesară o consultare amănunțită a cărților și articolelor de specialitate, dar și compararea cu exemple asemănătoare. Această abordare este completată de cercetarea de teren, având posibilitatea de a vizita situl actualei intervenții. Observarea grijii acordate lucrărilor a ajutat la înțelegerea importanței reabilitării.

Cercetarea urmează un fir logic, care începe odată cu apariția hotelului, primele date expuse fiind cele istorice. Totodată, privim către exemple din alte spații culturale, care au fost studiate în paralel pentru a înțelege fenomenul din acea perioadă la o scară mai largă. Inițial, legătura han-hotel, care ilustrează trecerea naturală de la o funcțiune la alta, este expusă și prin prisma cazului britanic și nord-american (James et al., 2017). Tendința de conservare și revitalizare a țesutului istoric, care devine tot mai prezentă, se regăsește în București, dar și în alte capitale precum Istanbul, sub forma a două hoteluri reprezentative pentru perioada modernă din Turcia (Kopuz și Bal, 2022). Pentru o bună înțelegere a apariției noțiunii de hotel în spațiul românesc, se menționează și o scurtă descriere a hotelului Athénée Palace, unul dintre puținele imobile care se bucură de o reputație asemănătoare cu cea a imobilului în cauză.

Pentru a forma o primă imagine de ansamblu care să prezinte cadrul urban în 1865, anul începerii construcției hotelului Boulevard (atunci numit Herdan), au fost valoroase sursele istorice care au adus informații legate de atmosfera Bucureștiului și de statutul social și economic al imobilului.

of the City's architectures and the general consciousness. We aim to stress out the representativeness of the property under review in the 1800 hotel typology, as well as its current status.

In a continuously expanding industry, once the last renovation works of the hotel started, the attention enjoyed by this building opened the possibility for such a study. The restoration of a Class A building located in downtown Bucharest raises a number of issues that a new hotel, built from scratch, would not experience. Thus, this type of intervention (while not the only one in Bucharest) demanded for a thorough examination of technical studies and articles, as well as a comparison with similar examples. We added the field research to our analysis, looking at the works currently in progress. The attention paid to the works, as we have observed it, supported our understanding of the importance of rehabilitation.

There is a logical thread that this research follows, which starts with the birth of the hotel, the first data presented being historical. We also look at examples from other cultural spaces, that have been reviewed in parallel. Initially, the inn-hotel connection that depicts the natural transition from one function to another, is addressed also through the lens of the British and North American experience (James et al., 2017). The trend to preserve and revive the historical fabric, that becomes increasingly more present, is observed in Bucharest, but also in Istanbul, in two hotels typical for the modern period of Turkey (Kopuz and Bal, 2022). For a good understanding of the early period of the hotel concept in the Romanian space, the Athénée Palace hotel is also briefly addressed, as one of the few properties that enjoys a reputation similar to that of the building under review.

In order to draw a preliminary overall picture of the 1865 urban setting, the year when the construction of the Boulevard Hotel (known as Herdan at that time) started, historical sources about the atmosphere of Bucharest and the social and economic status of the building are highly

Popularitatea Podului Mogoșoaiei (Crutzescu, 1986), dar și numeroasele construcții hoteliere care populează artera (Giurescu, 1967/2009) sunt o serie de subiecte prezentate în aceste scrieri, importante pentru începutul analizei. Pe lângă detaliile care vizează Bucureștiul de secol al XIX-lea, datele care completează imaginea Grand Hotel de Boulevard (Fig. 1) au fost centralizate în studiul istoric întocmit de Mucenic (2005) pentru stabilirea valorii arhitecturale a imobilului. Cu toate că sursele au fost multiple, s-a constatat o lipsă a studiilor care să descrie evoluția programului hotelier în spațiul românesc în perioada contemporană, dar și existența unui număr limitat de scrieri care să aibă ca punct central imobilul studiat. Prin acest articol intenționăm să prezentăm premisele evoluției unui exemplu reprezentativ pentru apariția programului hotelier în București, care perpetuează standardele înalte, prin prisma adaptării la nevoile sociale și la cerințele etapelor istorice prin care a trecut.

valuable. The popularity of Mogoșoaia Bridge (Crutzescu, 1986), but also the numerous hotel buildings on this street (Giurescu, 1967/2009) are presented in these writings, a significant starting point for our preliminary review. In addition to details regarding the 19th century Bucharest, data that fully render the image of Grand Hotel de Boulevard (Fig. 1) were centralised in the historical study by Mucenic (2005) in order to determine the architectural value of the building. Despite the large number of sources, we could not find studies describing how the hotel programme evolved during the contemporary period, as well as a limited number of writings focusing on this building. We intend to describe how a typical example for the emergence of the hotel programme in Bucharest evolved, a case that keeps on high standards, through the lens of adaptation to the social needs and changing requirements of historical stages it has gone through.

Fig. 1. Imagine actuală a Grand Hotel du Boulevard, amplasat la intersecția între Calea Victoriei și Bulevardul Regina Elisabeta/Current photo of Grand Hotel du Boulevard, located in between Calea Victoriei and Regina Elisabeta Boulevard
Sursa: [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Grand_Hotel_du_Boulevard_\(B-II-m-A-18678\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Grand_Hotel_du_Boulevard_(B-II-m-A-18678).jpg) / Source: [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Grand_Hotel_du_Boulevard_\(B-II-m-A-18678\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Grand_Hotel_du_Boulevard_(B-II-m-A-18678).jpg)

Analiza spațiului urban

Bucureștiul secolului al XIX-lea, înainte de instaurarea dinastiei regale, se găsea într-un decalaj uriaș față de Occidentul dezvoltat, fiind marcat de suveranitatea Imperiului Otoman. Administrația locală nu avea posibilitatea de a asigura standardele edilitare necesare unei dezvoltări accelerate, în timp ce aria foarte extinsă,

Analysis of the Urban Space

The 19th century Bucharest, preceding the establishment of the monarchy, was behind the developed West, its development being influenced by the Ottoman Empire. The local administration was not capable to support the urban standards necessary for a fast-forward development, while the very large area of 3,500 hectares, which delimited

de 3500 de hectare, ce delimita capitala României, făcea aproape imposibilă controlarea organizată a dezvoltării urbanistice (Damé, 2007).

În contextul acestor deficiențe întâlnite în București (un loc de interes turistic foarte scăzut), în anul 1865 este întocmit un plan pentru formarea bulevardului ce avea să îi poarte numele soției regelui Carol I, Elisabeta a României (Mucenic, 2005). Bulevardul urma să înlocuiască strada Belvedere și strada Doamnei conform unui set de reguli urbanistice coerente, pentru a lega la nivel vizual strada Academiei de piața Gării Centrale (actuala piață a Operei). Ulysee de Marsillac, unul dintre cei mai mari ziariști ai vremii, considera că noul bulevard, Regina Elisabeta, va fi sortit eșecului, că oamenii nu îl vor considera un loc de întâlnire, iar că Hotel Boulevard este așezat „de-a curmezișul” (Crutzescu, 1986, p. 111). Din studiul realizat de Mucenic (2005) aflăm că, potrivit hotărârii Consiliului Comunal, la propunerea Primăriei, în 1865 se delimitează foarte clar posibilitățile de construcție pe acest bulevard: clădirile puteau fi ori hoteliere/rezidențiale cu zone comerciale la parter, ori clădiri ale instituțiilor publice. De asemenea, lățimea bulevardului fiind de 20 de metri, impunea și înălțimea la cornișă a edificiilor de 15-17 metri, alinierea directă la limitele bulevardului sau chiar restrângerea paletei cromatice la câteva culori de piatră de construcție.

În perioada aceea apar o serie de clădiri cu caracter reprezentativ, precum hotelul studiat. În 1867 începe construcția acestui hotel, prima clădire de pe bulevardul Regina Elisabeta, denumit atunci Herdan, amplasat la intersecția între noul bulevard și Podul Mogoșoaiei, fosta denumire pentru Calea Victoriei (Fig. 2 și Fig. 3). Imobilul demonstrează o dorință colectivă de dezvoltare turistică și marchează un prim pas în apariția conceptului de hotel în București. În acest context, se conturează tot mai pregnant intenția de a transforma orașul într-o capitală de interes turistic. Conform lui Giurescu (1967/2009), Podul Mogoșoaiei avea să devină, la finalul secolului al XIX-lea, populat cu construcții hoteliere ce se regăsesc chiar și în ziua de azi și care, în plus, marchează și tendințele în arhitectură ale perioadei: Hotel Hugues, Hotel du France, Hotel Luvru, Hotel Capșa, Hotel Athenee Palace. De altfel,

the capital of Romania, rendered virtually impossible any organized control of urban development (Damé, 2007).

Given these limitations in Bucharest (a place of limited interest for tourists), a plan was drawn up in 1865 for a boulevard named after King Carol I's wife, Elizabeth of Romania (Mucenic, 2005). The boulevard was going to replace Belvedere Street and Doamnei Street according to a set of coherent urban-planning rules and visually connect Academiei Street with the Central Station square (the current Opera Square). Ulysee de Marsillac, one of the greatest journalists of his time, believed that the new Regina Elisabeta Boulevard would be prone to failure and would not be used as a meeting place by the locals and that Boulevard Hotel was located "widthwise" (Crutzescu, 1986, p. 111). Mucenic (2005) shows that, according to the decision of the City Council, at the proposal of the Town Hall, the construction possibilities on this boulevard were clearly defined in 1865: the buildings could be either hotels/residential units, with retail spaces at the ground floor, or public edifices. Also, the width of the boulevard, 20 meters, required a ledge height of 15-17 meters, direct alignment to the boulevard's limits, or even a colour palette for the construction stone limited to only a few colours.

During that period, a number of typical buildings come out, one such case being Grand Hotel du Boulevard. The construction of this hotel started in 1867, the very first building on Regina Elisabeta Boulevard, called Herdan at the time, being located at the intersection between the new boulevard and Mogoșoaia Bridge, the earlier name of current Calea Victoriei (Fig. 2 and 3). The property stands out a living proof of a collective desire for tourism development and marks a first step towards the emergence of the hotel concept in Bucharest. In this context, the intention to turn the city into a capital of tourist interest comes out naturally. According to Giurescu (1967/2009), Mogoșoaia Bridge was to become, at the end of the 19th century, populated with hotel buildings that still stand up and which, moreover, mark the architectural trends of that time: Hugues Hotel, Hotel du France, Louvre Hotel, Capșa

Calea Victoriei a fost o arteră importantă încă din perioada apariției hotelului, întrucât nu era doar o axă hotelieră importantă, ci și una dintre cele mai frecventate (Hariton, 2007). Atenția acordată bulevardului și imobilelor asociate acestuia s-a păstrat până în prezent: Caragea (2018) vorbește despre importanța Căii Victoriei în cadrul calității spațiilor publice, numind-o un „muzeu arhitectural în aer liber” (p. 6). Contextul cultural, dat de imobilele importante amplasate pe arteră, precum Biserica Kretzulescu, Ateneul Român și numeroasele hoteluri, contribuie la atmosfera și popularitatea bulevardului. Se poate observa cum, de-a lungul timpului, se conturează un scenariu de dezvoltare clar, care are ca punct principal spațiul public, iar grija acordată monumentelor istorice a contribuit la o imagine unitară a bulevardului.

Grand Hotel du Boulevard se poziționează în acest scenariu: imaginea hotelului este un punct important pe lista de monumente aflate pe Calea Victoriei. Posibilul viitor în care Bucureștiul este readus la viață, prezentat de Caragea, se potrivește cu un posibil viitor al Hotelului Boulevard, exponent al hotelului de lux în București și capăt al traseului pietonal. Așa cum Caragea punctează tradiția pietonală a bulevardului, este relevantă și tradiția hotelului, cele doua fiind îngemănate de-a lungul istoriei.

Predecesorul hotelului

Totuși, nu se poate vorbi de conceptul de hotel și de axă hotelieră fără a vorbi de precedentă funcțiune ce a avut rolul de a găzdui vizitatorii în acest oraș: hanul, așa cum au fost Hanul lui Manuc, Hanul Zlătari sau Hanul cu Tei. În articolul său, „The Hotel in History: Evolving Perspectives”, James et al. (2017) colectează opiniile mai multor specialiști vizând problematica dezvoltării și apariției hotelului raportată la turism, cadru urban și modernitate. James et al. (2017) analizează relația dintre han și hotel în spațiul nord-american și britanic. Aceștia menționează legătura între cele două – rolul de a găzdui călători – și prezintă apoi evoluția la funcțiunea de hotel. În Imperiul Britanic de secol XVIII, hanul era un punct important în cadrul unui oraș, atât prin poziționare, cât și din punct de vedere social,

Hotel or Athénée Palace Hotel. In fact, Calea Victoriei had been an important route as early the time when the hotel was erected because it was not only an important hotel street, but also one of the most popular (Hariton, 2007). The attention paid to the boulevard and the related properties has remained in place to date: Caragea (2018) mentioned the importance of Calea Victoriei for its quality of public spaces, calling it an "open-air architectural museum" (p. 6). The cultural context, related to major buildings located on this street, such as Kretzulescu Church, the Romanian Athenaeum and various numerous hotels, contributed to the atmosphere and popularity of the boulevard. It can be noticed that, over time, a clear development scenario came into shape, starting with the public space; the care for historical monuments supported a consistent image of the boulevard.

Grand Hotel du Boulevard claims its place in this landscape: the image of the restored hotel is a key item on the list of monuments on Calea Victoriei. A potential future of Bucharest, as presented by Caragea, comes back to life, matches a potential possible future of Boulevard Hotel, an iconic luxury hotel in Bucharest and end point of the pedestrian route. As Caragea pointed out, the pedestrian tradition of the boulevard overlapped the hotel's tradition, with the two being linked throughout history.

The Hotel's Predecessor

Nevertheless, one cannot think about the hotel as a concept and the hotel axis without mentioning the previous function that used to accommodate the visitors of this city: the inn, i.e. Hanul lui Manuc, Zlatari Inn or Hanul cu Tei. In his article, "The Hotel in History: Evolving Perspectives", James et al. (2017) gather together the perspectives of several specialists about the emergence and development and appearance of the hotel in tourism, its urban setting and modernity. James et al. (2017) address the relationship between the inn and the hotel in North American and British setting. They built on the connection between the two – their role to accommodate travelers – and then present the evolution towards a hotel function. In the 18th century British Empire, the inn was an important point

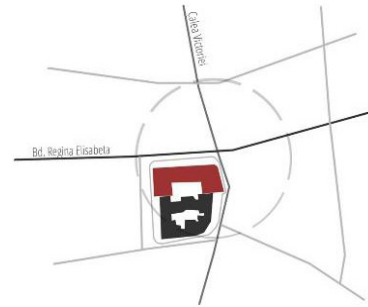

Fig. 2. Poză actuală cu Bulevardul Regina Elisabeta și cu Grand Hotel du Boulevard pe latura stângă/ Present photo of Regina Elisabeta Boulevard with Grand Hotel du Boulevard on the left side.

Sursa/ Source: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:View_of_Bulevardul_Regina_Elisabeta,_with_the_Grand_Hôtel_du_Boulevard_%28left%29_and_the_Palace_of_the_National_Military_Circle_%28right%29.jpg

Fig. 3. Diagramă a poziției Grand Hotel du Boulevard raportat la cele 2 artere : Calea Victoriei și Bulevardul Regina Elisabeta/ Diagram showing the position of Grand Hotel du Boulevard in relation with the 2 major streets: Calea Victoriei and Regina Elisabeta Boulevard.

Sursa: autorii (copyright free)/ Source: the authors (copyright free)

economic și comercial și găzduia majoritatea funcțiilor pe care le găzduiește și hotelul (salon, sală de mese și bar), fiind considerat un centru civic important. Odată cu apariția termenului de „hotel” (provenit din franceză: *hotel de ville*), singura diferență, în prima fază, a fost numele, fără alterări importante ale structurii imobilelor. Nu era, deci, o discrepanță majoră între cele două, dar mentalitatea contemporană asociază cuvântul „han” cu spațiul rural. Astfel, nu a fost o disociere bruscă între cele două, ci o evoluție graduală, care devine semnificativă în secolul al XIX-lea, când conceptul de hotel se schimbă, acesta fiind pregătit să găzduiască un număr mai mare de călători. O diferență semnificativă între cele două este poziționarea în cadrul orașului: multe din hotelurile apărute în perioada modernă își găsesc locul mai departe de centrul istoric, pe când hanurile ocupau parcele centrale. Cu toate că spațiile culturale sunt diferite, același fenomen este vizibil și în spațiul românesc, hanul și hotelul fiind două etape succesive (Fig. 4 și Fig. 5). Cu toate acestea, în România diferența între cele două este mai vizibilă decât în spațiul

landmark of a settlement, in terms of both its positioning and its social, economic and commercial nature, and used to accommodate most of a hotel's functions (lobby, dining room and bar), being considered an important civic centre. When the term "hotel" (coming from the French *hotel de ville*), the only difference was the name, with no major alterations of the buildings structure. Therefore, there was no major difference between the two, just that the contemporary mindset placed the "inn" in the rural space. Thus, there was no sudden break between the two, but a gradual evolution, which became significant in the 19th century, when the scale of hotels changed and they were prepared to host a larger number of travelers. However, a significant difference between the two relates to their positioning in the town or city: many of the hotels that appeared in the modern period were located further away from the historic centre, whereas inns used to occupy central plots. Although the cultural spaces were different, the same phenomenon could also be noted in the Romanian space, with the inn and the hotel representing

Fig. 4 și 5. Diagramă ce ilustrează diferență la nivel planimetric Hanul lui Manuc – Grand Hotel du Boulevard/ Pictures highlighting the architectural and decorative quality of the hotel's interiors during the current restoration (2023), demonstrating the attention paid over time to the values of the building's objects.

Sursa: autorii (copyright free) / Source: authors (copyright free)

britanic și nord-american, prin prisma dotărilor și gradului de confort care se schimbă semnificativ. Arhitectura hanului urma modelul medieval al construcțiilor de apărare, având un caracter strict utilitar. Clădirile, în majoritatea cazurilor, erau de formă rectangulară, închise perimetral pentru a asigura protecția împotriva pericolelor și cu o curte centrală ce adăpostea căruțele. Camerele erau aliniate de-a lungul unei cursive către spațiul interior și erau dotate minimal, adesea doar cu un pat, fără a avea și un grup sanitar individual. Mai mult, spre sfârșitul perioadei de existență a hanurilor, acestea nu dispuneau de dotări edilitare, iluminatul făcându-se la lumânare, iar încălzirea fiind asigurată doar de grosimea generoasă a pereților.

Secolul al XIX-lea a implicat o dezvoltare accelerată, marcată atât de ecourile revoluției industriale occidentale, cât și de ieșirea țărilor române de sub suzeranitate otomană; astfel, crește mobilitatea indivizilor, fapt ce a impus necesități de

two successive stages (Fig. 4 and 5). However, the difference between the two is more visible in Romania than in the British and North American settings and it stems from available facilities and the comfort provided to travellers, that changed significantly. The architecture of the inn followed the medieval pattern of defence structures, or a strict utility nature. In most cases, the buildings were rectangular in shape, with perimeter walls to provide protection against dangers, and with a central courtyard for wagons/carts. The rooms were lined up towards the inner space and had but minimum facilities, most often a bed and no individual bathroom. Moreover, towards the late period of inns, these lacked utilities, would use candles and only the generous thickness of their walls sustained heating.

The 19th century underwent a fast-forward development marked both by the echoes of the Western industrial revolution and by the Romanian countries freeing themselves off the Ottoman suzerainty. Thus, individuals

găzduire mai generoase, traduse în dorința de confort, pe care hanul nu le mai putea satisface. Giurescu (1967/2009) susține că, imediat după revoluția pașoptistă, numeroase personalități române încep să călătorească și să importe mentalități occidentale, iar astfel conceptul de hotel ajunge să fie introdus în România și preia rolul hanului. Inițial destinate doar nobilimii, hotelurile bucureștene își propuneau în primul rând să ofere condiții de cazare de cel mai înalt nivel. Camerele devin mult mai mari, adăpostesc băi proprii și au dotări tehnologice foarte avansate pentru acea perioadă. În plus, se poate observa cum apar o serie de spații complementare celor de cazare: restaurante, braserie, saloane de evenimente ce puteau asigura vizitatorilor și alte facilități, pe lângă cele care răspund nevoilor stricte legate de cazare. Spațiile de recreere ale hotelului devin locuri de întâlnire frecventate de clasa socială privilegiată și, în consecință, evidențiază statutul pe care o astfel de clădire îl are în oraș.

Evoluția Grand Hotel du Boulevard

În acest context se ridică Hotel Herdan (denumit după 4 ani Grand Hotel du Boulevard, odată cu schimbarea proprietarului imobilului), proiectat după planurile arhitectului Alexandru Orăscu (Paraschiv și Iliescu, 1979). Inițial în formă de „L”, a fost primul imobil construit pe bulevardul Elisabeta. În perioada de dinaintea Primului Război Mondial își continuă dezvoltarea prin extinderea capacității de cazare, crearea salonului principal (actuala sală mare, monument istoric de clasă A), păstrându-și rangul de hotel de lux. Perioada comunistă (1947-1989) a marcat un declin pentru construcțiile importante hoteliere, iar Grand Hotel du Boulevard nu a fost o excepție. Naționalizat în 1949, va fi folosit drept sediu pentru Institutul metalelor neferoase și rare. Anul 1977 a marcat un moment de revenire la funcțiunea inițială: construcția, fiind puternic avariata în urma cutremurului, cunoaște cea mai mare reabilitare, fiind refăcute sau înlocuite planșee de beton, tâmplării, stucaturi sau elementele decorative ale fațadei (Mucenic, 2005). De asemenea, tot acest proces a marcat dorința unei întregiri a imobilului, propunându-se o serie de modificări, dintre care cea mai importantă a

enjoyed better mobility, which brought along needs for more generous accommodation, translated into a desire for comfort, which the inn could no longer meet. Giurescu (1967/2009) claimed that, right after the 1948 revolution, many Romanian personalities stated to travel to, and bring back, a Western mindset. This included the concept of the hotel in Romania that ended up taking up the role of the inn. While they were initially intended only for the nobility, the hotels in Bucharest aimed to offer accommodation conditions at the highest standards. The rooms become much larger, had their own bathrooms and then cutting-edge technological facilities. Moreover, one can also see a number of accommodation-complementary spaces appearing: restaurants, brasseries, event halls that could provide visitors also with other facilities on top of those meeting strictly their accommodation needs. The leisure areas of the hotel turned into meeting places for the privileged social class and highlighted the status of such a building had in the city.

Evolution of Grand Hotel du Boulevard

In this context, the Herdan Hotel is erected (the name of which was changed 4 years later into Grand Hotel du Boulevard, when the owner of the property also changed,), designed according to the plans of architect Alexandru Orăscu (Paraschiv & Iliescu, 1979). Initially L-shaped, it was the very first building erected on Elisabeta Boulevard. During the period before the First World War, it continued to develop by expanding the accommodation capacity and arranging the main salon (the current grand hall, rated as a Class A historical monument), and retained its luxury hotel rank. The communist period (1947-1989) marked a decline for key hotel buildings and Grand Hotel du Boulevard made no exception. It was nationalized in 1949 and further used as the headquarters for the Institute of Non-Ferrous and Rare Metals. In 1977, it resumed its original function: the building, which had been seriously damaged by the earthquake, underwent its largest rehabilitation, concrete floors being redone or replaced, door and window frames, stucco or faced decorative elements all restored or replaced (Mucenic, 2005). This whole process intended to render the property complete by a number of proposed changes,

fost crearea fațadei dinspre strada Beldiman, ce avea să dea forma în plan de „U”, prezentă și în ziua de azi. În 2004 clădirea este cumpărată de un beneficiar privat ce menține funcțiunea de hotel până în 2008, când îl transformă în clădire de birouri, o soluție ce se îndepărta de originile istorice ale clădirii. Sub administrarea aceluiași beneficiar are loc reconversia în hotel din 2018 până în prezent.

În studiul său istoric, Mucenic (2005) susține că pentru înțelegerea evoluției stratificate a hotelului trebuie menționată o linie cronologică a etapelor de construcție. În 1887 are loc un incendiu de proporții care a obligat proprietarul să obțină autorizații de construcție ce aveau să elimine mansarda și să renoveze interiorul cafenelei de pe bulevardul Elisabeta. De-abia în 1905 vedem prima modificare importantă a imobilului, prin mărirea capacității de cazare la etajele 1 și 2 în urma transformării sălilor de evenimente în camere și apartamente. Astfel, salonul principal se mută la parterul clădirii, în curtea interioară. Ulterior, în 1939, are loc retrocedarea terenului și demolarea parțială a hotelului pentru a trasa strada Beldiman ce avea să unească strada Doamnei cu bulevardul Regina Elisabeta. Perioada celui de-Al Doilea Război Mondial a însemnat suspendarea funcțiunii inițiale, aici fiind cazați ofițerii trupelor germane, urmând să nu mai revină la utilitatea de hotel o vreme. În 1963 are loc o intervenție brutală asupra spațiilor interioare: „s-a rupt legătura dintre cele două saloane principale ale recepției” și „s-a mascat structura reală a arhitecturii interioare a salonului restaurantului” (Mucenic, 2005, p. 22).

În urma studiului realizat de Mucenic (2005) pentru stabilirea valorii istorico-arhitectural-urbanistice a imobilului și pe baza unei analize mult mai detaliate a tuturor etapelor trecute, s-au propus o serie de măsuri pentru ca hotelul să redevină ce a fost odinioară. Demne de menționat ar fi propunerile de consolidare și restaurare pe linia renovării din 1974-1976 (ultima renovare care a reușit să se îngrijească de toate elementele ce au fost alterate sau distruse de-a lungul anilor, relevante pentru statutul perioadei de sfârșit de secol al XIX-lea). În urma lor s-au eliminat o serie de intervenții greșite, în special cele care afectau fațada, iar

the most important of which was the facade on Beldiman Street, which would give it the top-viewed U-shape that can be seen to this day. In 2004, the building was bought by a private buyer that used it as a hotel until 2008, when he turned it into an office building, a solution that went away from the historical origins of the property. However, under the same beneficiary, the reconversion into a hotel spans from 2018 to the present.

In her historical study, Mucenic (2005) claimed that, in order to understand the layered evolution of the hotel, reference must be made to chronological timeline of construction stages. In 1887, a major fire forced its owner to obtain building permits that would remove the attic and renovate the interior of the cafe on Elisabeta Boulevard. It was only in 1905 when the first important change of the building took place, the capacity on the 1st and 2nd floors being raised, event halls turning into rooms and suites. Thus, the main salon was moved to the ground floor of the building, in the inner courtyard. Later, in 1939, the land was retroceded and part of the hotel was pulled down in order to set the Beldiman street as connector between Doamnei Street and Regina Elisabeta Boulevard. During the Second World War, the initial use of the property was suspended and it accommodated German troops; for a while, it did not restore its hotel function. In 1963, the inner spaces were brutally intervened on: "the connection between the two main halls of the lobby was broken" and "the genuine structure of the inner architecture of the restaurant hall was masked" (Mucenic, 2005, p. 22).

According to the study carried out by Mucenic (2005) to determine the historical, architectural and urban value of the building and based on a much more detailed look into all the previous stages, a number of measures were proposed for the hotel to come back to life. It is worth mentioning the consolidation and restoration proposals in between 1974-1976 (the last refurbishment able to protect elements that were altered or destroyed over the years, and relevant for late 19th century). Following these, a series of mis-interventions were eliminated, especially those that affected the facade; inside, the changes allowed for greater

la interior modificările au dispus de un grad mai mare de libertate, condiția fiind de a nu altera structural sau decorativ clădirea. Astfel, iese în evidență intenția clară de conservare a calităților hotelului (existente încă de la sfârșitul secolului al XIX-lea), în paralel cu urmărirea adaptării funcțiunii la cerințele etapelor prin care a trecut. Acest aspect devine puternic pronunțat în ultimii ani datorită dorinței de revitalizare a nucleului istoric al Bucureștiului. Mare parte din construcții sunt considerate relevante prin responsabilitatea culturală pe care o au de a asigura o continuitate istorică a capitalei drept rezultat al mai multor etape stilistice. Un caz similar se regăsește în Istanbul, conform lui Kopuz și Bal (2022) care subliniază importanța conservării a două hoteluri reprezentative pentru perioada modernă în Turcia: Hilton Istanbul Hotel și Cinar Hotel. Subiectul articolului se conturează în contextul unei dorințe colective de a păstra caracterul și funcțiunile ce au definit obiectele în parcursul arhitectural al orașului. Deși în cazul acesta este evidențiată importanța conservării în cadrul unor propuneri de demolare iminente cauzate de problemele de structură, se fac pași importanți de către o serie de organizații (Comitetul pentru Patrimoniul Modern al Asociației pentru Tehnologia Prezervării, Documentarea și Conservarea Clădirilor, Siturilor și Cartierelor ale Mișcării Moderne sau Comitetul Științific Internațional pentru Patrimoniul Secolului al XX-lea) pentru a promova o atitudine precaută față de clădirile ce definesc imaginea orașului.

În paralel, Grand Hotel du Boulevard a trecut prin numeroase reabilitări realizate (și) pentru a păstra estetica deosebită, fiind înțeles aportul socio-cultural semnificativ pe care edificiul îl aduce în crearea și salvagardarea unei imagini arhitecturale reprezentative pentru perioada de sfârșit de secol XIX. Același articol (Kopuz și Bal, (2022) vorbește de o tendință de conservare a clădirilor fără a se păstra funcțiunea inițială, un fenomen foarte des întâlnit în Turcia, dar care pare că ocolește programul de hotel, acesta fiind considerat un mare promotor al valorilor locale de-a lungul timpului în relația cu mediul exterior. În sensul acesta, cele două hoteluri menționate sunt considerate instrumente de informare despre mișcarea modernă pentru generațiile viitoare și ar trebui tratate cu o atenție sporită. În aceeași

freedom, provided that these would not structurally or decoratively alter the building. Thus, the intention to preserve the qualities of the hotel stands out as early as the late 19th century, in parallel with the intention to adapt its function to the demands of the stages it went through. This becomes increasingly stronger over the recent years, as part of the endeavour to revive the historical nucleus of Bucharest. Most of the buildings are relevant given their cultural responsibility to ensure historical continuity in how the capital is perceived as the result of several stylistic phases. A similar case can be found in Istanbul, according to Kopuz & Bal (2022), who stress out the importance of preserving two hotels typical for modern Turkey: Hilton Istanbul Hotel and Cinar Hotel. This phenomenon comes out because of a collective intention to preserve the character and functions that defined the properties in the architectural journey of the city. While, in this case, the focus goes to the importance of conservation against a proposal of imminent demolition due to structural problems, significant steps are taken by a number of organizations (Committee on Modern Heritage of the Association for Preservation Technique; Documentation and Conservation of buildings sites and neighbourhoods of the Modern Movement; International Scientific Committee on 20th Century Heritage) to promote a cautious attitude towards the buildings shaping the image of the city.

In parallel, Grand Hotel du Boulevard has undergone several rehabilitations intended at preserving its special aesthetics (as well), the important social and cultural contribution brought by the edifice to instil and preserve a representative image for the late 19th century Romanian architecture being understood. Kopuz and Bal (2022) also refer to a trend to preserve buildings without their original function, which, while common in Turkey, seems to overlook the hotel programme as a great promoter of the local values over time in relation to the external environment. In this regard, the two abovementioned hotels turn into raising awareness vehicles about the modern movement for the future generations and should receive better attention. Similarly, it might not be accidental

manieră, poate nu întâmplător, Grand Hotel du Boulevard a suferit în ultimele două decenii două operațiuni de restaurare care, odată finalizate, vor reda urbei această clădire, urmând să constituie un reper prin asocierea dintre monumentul aflat în memoria colectivă și hotelul de lux ce va atrage un număr mare de vizitatori. Pentru aceștia, hotelul poate fi primul contact cu metropola într-o serie de elemente care, împreună, formează o imagine eterogenă a modului în care etapele evolutive și-au pus amprenta asupra identității locale. De aceea, orașul are o responsabilitate mare de a poziționa nu doar în spațiu, ci și în timp elementele ce îl compun pentru a forma atmosfera și imaginea sa generală.

Funcțiunea de hotel

Judecând după datele istorice, funcțiunea de hotel pare să fi început să fie definită în București în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, ridicând așteptările și nivelul întregului oraș. Grand Hotel du Boulevard nu părea să fie doar un simplu imobil pentru găzduire, căci, pe lângă statutul de cel mai mare hotel (82 de camere și 11 apartamente), era și cel mai avansat din punct de vedere tehnologic, oferind clienților un grad de confort ridicat, „de lux” așa cum scriau ziarele vremii (Paraschiv și Iliescu, 1979).

Hotel Boulevard a fost gândit de la bun început nu doar să se alinieze la cerințele unei funcțiuni inovatoare pentru București, ci și să împingă limitele confortului. În acest fel, și-a făcut rapid loc între cele mai râvnite locuri de cazare. Dincolo de dotările moderne, vorbim de restaurantul ce-l deservea, precum și de faimoasele magazine ale parterului (Mucenic, 2005). Aici putem menționa anumite caracteristici ce au ecouri profunde în percepția hotelului de către persoanele ce l-au văzut încă deschis chiar și în anii 2000, ultima perioadă înainte de conversia în funcțiunea de birouri. Restaurantul, alături de altele precum cel al Casei Capșa sau Athénée Palace, se bucurau de standarde exclusiviste inclusiv prin prețurile practicate, comparabile cu cele de pe marile bulevarde pariziene (Târșoagă, 2018). De la 1904, se consemnează prezența atât a unei bucătării românești, cât și a unei bucătării franțuzești, personalul putând organiza picnicuri, banchete, baluri, dar și vestitul

that Grand Hotel du Boulevard has already undergone two refurbishment operations over the last two decades, which, once completed, will render this building to the city; it thus becomes a landmark through the association between the edifice in the cultural memory with the luxury hotel able to attract a large number of. For these, the hotel can be their first contact with the metropolis, in a string of elements that, altogether, draw a consistent image of how the development stages left their mark on the local identity. Therefore, it is the city's great responsibility to position the elements part of it, in both space and time, in order to recreate its atmosphere and general perception.

Hotel Function

Looking at historical data, the hotel function seems to have started in Bucharest in the second half of the 19th century, raising both the expectations and level of the whole city. Grand Hotel du Boulevard did not seem to be a mere accommodation facility because, in addition to being the largest such estate (82 rooms and 11 suites), it was also the most technologically advanced, offering customers a high degree of “luxury”, according to the media of the time (Paraschiv and Iliescu, 1979).

Hotel Boulevard was thought from the very beginning not only to align with the requirements of an innovative function for Bucharest, but also to raise the standards of comfort. This was how it managed to claim and hold a place among the most coveted accommodation units. Beyond its modern facilities, it had a restaurant and famous stores at the ground floor (Mucenic, 2005). We can mention facilities impacting the perception of visitors seeing it open even in the 2000s. The restaurant, along others of the time, such as Casa Capșa or Athénée Palace, enjoyed exclusive standards, including the prices, comparable to those on the great Parisian boulevards (Târșoaga, 2018). Since 1904, both Romanian and French cuisine were available, the hotel staff being able to organize picnics, banquets or balls, or even the famous "Five o'clock tea", a tradition for that time's elites. Moreover, the restaurant's reputation was enhanced by the awards received at various international

„Five o'clock tea”, un tabiet pentru elitele epocii. În plus, reputația restaurantului a fost consolidată și de distincțiile primite la numeroase concursuri internaționale, printre care medaliile de aur la expoziția din Milano și la expoziția din Torino (Târșoagă, 2018). În același timp, magazinele parterului Grand Hotel du Boulevard reflectau aceleași standarde ridicate. Ele erau la fel de exclusiviste și găzduiau negustori de cel mai înalt rang, aspect păstrat până în zilele instaurării comunismului (1947-1989). Vorbim aici de vestita librărie Alcalay (ulterior, în a doua jumătate a secolului al XX-lea, transformată în Librăria Academiei), magazinul de covoare orientale Haas sau magazinul „Au Petit Nicolas”, cu cele mai scumpe haine pentru cei mici (Târșoagă, 2018). Nu doar simpla lor menționare este relevantă în studiu, ci și prezentarea privilegiilor arhitecturale: suprafețele predominant vitrate, cu vedere către cele mai importante bulevarde ale vremii, tavane înalte și spații neobișnuit de mari.

De altfel, odată cu evoluția hotelului studiat, putem urmări în paralel evoluția hotelului Athénée Palace, raportată la etapele de construcție și la funcțiune. Legătura dintre cele două este reprezentată de statutul lor în București și de rolul pe care l-au avut în definirea conceptului de hotel. Hariton (2007) afirmă că Athénée Palace suferă și el, de-a lungul timpului, numeroase intervenții, care îi schimbă, mai mult sau mai puțin, înfățișarea inițială. Construit în stil Art Nouveau în 1914, hotelul trece prin prima intervenție în 1937 când, în urma proiectului lui Duiliu Marcu, fațadele sunt refăcute în manieră modernistă, mai aproape de spiritul momentului. În același timp, i se adaugă o extindere, iar ulterior trece prin mai multe schimbări, ultima fiind în 1996-1998, când intră în rețeaua hotelieră Hilton (Târșoagă, 2018).

Urmând exemplele marilor hoteluri bucureștene, observăm o dorință de conservare arhitecturală și funcțională în timp care, în plus, urmărește constant alinierea la exigențele diferitelor perioade prin care au trecut. Această mobilizare economică continuă de dezvoltare a hotelurilor se juxtaponne nevoii de continuitate culturală care, în România, își conturează cu adevărat valorile în ultimele două secole. Această mișcare economico-culturală a fost marcată și

competitions, including the gold medals at Milan Fair and Turin Fair (Târșoaga, 2018). The stores on the ground floor of Grand Hotel du Boulevard lived up the same high standards. They were equally exclusive and were operated by the highest rank merchants, which was preserved until the early days of communism (1947-1989). We refer to the famous Alcalay Bookstore (later, in the second half of the 20th century, turned into the Academy Library), the Haas oriental carpet store or the "Au Petit Nicolas" store, with the most expensive outfits for children (Târșoaga, 2018). The study benefits not only of their mere listing, but also of their architectural privileges: the prevailing glazed surfaces, with a view to the main boulevards of that time, high ceilings and unusually large spaces.

Moreover, the evolution the hotel under review allows us to also follow in parallel the evolution of Athénée Palace Hotel, in terms of its construction and operation stages. The link between the two comes from their status in Bucharest and their role in defining the hotel concept. Hariton (2007) stated that Athénée Palace has also undergone many interventions over time, which more or less changed its original appearance. Erected in the Art Nouveau style back in 1914, the hotel underwent its first intervention in 1937, when, according to Duiliu Marcu's design, the facades were renewed in a modernist style that came closer to the spirit of the time. The hotel was also added an extension, and later it went through a number of changes, the last of which occurred in years 1996-1998, when it became part of the Hilton chain of hotel (Târșoaga, 2018).

Following the examples of the major hotels of Bucharest, we note the willingness for the architectural and functional preservation over time which, in addition, constantly aims at the alignment with the requirements of the expectations in the various eras they have gone through. This continuous economic development mobilization of hotels overlaps with the need for cultural continuity, which, in Romania, has genuinely shaped its values over the last two centuries.

de o cerere foarte mare din partea clientelei. Conform autorilor Feifan și Ling Shi (2018), pe baza unei hărți a patrimoniului se poate observa cum o serie de hoteluri din toată lumea, precum Raffles Hotel Singapore, St. Parcos Renaissance Hotel Londra sau Lion Palace 4 Seasons St. Petersburg, trezesc o anumită nostalgie în subconștientul individului; în ultimii ani, acest sentiment a ajuns să se transforme într-o premisă pentru crearea unor standarde de lux. Pe lângă condițiile de cazare sau de socializare pe care hotelurile de înaltă clasă le duc la superlativ, se adaugă această dimensiune a creării unui context pentru înțelegerea unei civilizații și culturi prin întreaga imagine a hotelului. De la arhitectură la mobilier sau chiar obiceiuri adoptate, acestea contribuie la experiența vizitatorului și îl provoacă să exploreze și să înțeleagă contexte istorice și stilistice atât ale clădirii ca obiect, cât și în cadrul unui context urban complex. Tot Feifan și Ling Shi (2018) vorbesc despre un dialog cu dublu sens, prin care turistul primește acces la informații semnificative, iar acesta contribuie la gradul de autentificare al hotelului. În acest mod, se stabilește un interes pentru construcția respectivă și i se asigură continuitatea de-a lungul timpului prin valoarea pe care o dă contextului socio-cultural. În cazul Grand Hotel du Boulevard, cu excepția perioadei de război, pe tot parcursul existenței sale și-a asumat un astfel de rol cultural și stilistic.

Discuție stilistică

Clădirea, ce se dorea a fi semnificativă în contextul urban, se bucură de o tratare atentă din punct de vedere arhitectural, întrucât definea imaginea stilistică a imobilelor importante din București. Pentru arhitect, Alexandru Orăscu, hotelul Boulevard a reprezentat o abatere de la principiile sale. Proiectul nu mai urmărește linia neoclasicistă rusă clară abordată în general și se încadrează în zona eclecticismului, importând o serie de elemente din alte stiluri: „Grand Hotel du Boulevard nu mai are claritatea și simplitatea concepției arhitecturale a primelor lui lucrări” (Mucenic, 2005, p. 41). Se poate vedea cum fațadele de pe Regina Elisabeta și Calea Victoriei, cele din prima perioadă de construcție, sunt împărțite în trei registre: parterul tratat ca un soclu, cele trei etaje ce adăpostesc

This economic and cultural movement was also marked by a very high demand of customers. According to authors Feifan and Ling Shi (2018), based on a heritage map, it can be seen how a number of hotels around the world, such as Raffles Hotel of Singapore, St. Parcos Renaissance Hotel of London or Lion Palace 4 Seasons of St. Petersburg, stir a certain nostalgia in the individual subconscious. Over the recent years, this feeling has turned into a premise for the provision of luxury standards. In addition to accommodation or socialization standards that high-class hotels take to the superlative, this dimension to set up a context to understand civilization and culture via the overall image of the hotel. From architecture to furniture or even adopted customs, they enhance the visitor's experience and challenge them to explore and understand the historical and stylistic contexts of both the building as an object, but also its place in the complex urban context. Feifan and Ling Shi (2018) mention a two-way dialogue, where the tourist gets access to significant information and this helps enhance the hotel's authenticity. This is a way to stimulate the interest for that building and to ensure its continuity over time through the value rendered by the social and cultural context. Grand Hotel du Boulevard has assumed this important cultural and stylistic role during its entire existence, except for war, among all hotels in Bucharest.

Style Debate

The building, aiming to be significant in the urban setting, enjoys an architecturally careful treatment because it used to be iconic for the urban stylistic representation in Bucharest. For the architect, Alexandru Orăscu, Boulevard Hotel stood up as a deviation from his principles. The design no longer follows the Russian neoclassical line he generally approached and actually falls into the scope of eclecticism, by importing a number of elements from other styles: "Grand Hotel du Boulevard no longer has the clarity and simplicity of the architectural conception of his first works" (Mucenic, 2005, p.41). The facades on Regina Elisabeta and Calea Victoriei, from the first construction period, are divided into three registers: the ground floor treated as a plinth, the three floors hosting rooms and the

camerele și șarpanta drept tambur. Privit de la distanță, se poate observa cum dominantă orizontală în manieră clasicistă conferă ordine, alături de ancadramentele alternate de proveniență renascentistă, și atrage atenția asupra registrului intermediar care devine și partea cea mai decorată. Această zonă evidențiază în principal etajul 1, tratat ca un adevărat *piano nobile*, urmând ca la etajele următoare să simplifice subtil decorativitatea elementelor. În plus, observăm cum se trasează un ax geometric central prin frontonul și ceasul de deasupra etajului 3, împreună cu numărul impar de registre orizontale și statuile din teracotă vopsită ce au rezistat remarcabil în timp. Un aspect poate distinctiv pentru capitală este tratarea arhitecturii de colț. Multe clădiri aflate la intersecția a două bulevarde importante aveau fațadele tratate distinct, printr-o adaptare a stilului pe curb, pentru a crea un spațiu public cu statut de reper urban¹ cu valoare pentru patrimoniul cultural și cu impact asupra modului în care evoluează viața socio-economică a orașului. În cazul hotelului Boulevard, vedem cum stilul ales este continuat coerent și în zona ce marchează intersecția dintre Bd. Regina Elisabeta și Calea Victoriei, reprezentând contactul vizual cel mai proeminent al întregii clădiri în relație cu trama stradală. Frontoanele conformate pe curb, feronieria balustradelor sau acoperirea de tip cupolă reprezintă accente menite să dea coerență prin orizontalitatea specifică stilului de pe o fațadă pe alta, în timp ce atrage atenția asupra hotelului în întregul context.

Astfel, strict din perspectiva obiectului arhitectural, stilul este coerent, dar procedeele eclectismului tipologic își fac simțită prezența în relația cu vecinătățile urbane. Deși intrarea în hotel este clar marcată în elevație, nu are și o continuitate în planul orizontal al tramei stradale. Volumetria, raportată la evoluția în timp a orașului, devine un simplu intermediu ce conferă coerența căutată pentru Boulevardul Regina Elisabeta. Acest aspect este susținut și de adiția ulterioară a fațadei ce corespunde noii străzi Beldiman, care a obligat arhitectura să se conformeze ordinii impuse, în final coerența clasicistă pierzându-și din putere prin asimetria generată pe fațada principală. Desigur, influențele conformării hanului, înrădăcinate în conștiința arhitectului, și-au făcut simțită prezența viguros. Proiectarea la nivel de plan a urmărit o etanșeitate a

roof framing as a drum. Viewed from distance, one can see how the classicist horizontal dominant suggests order, together with the alternating frames of Renaissance origin, and draws attention to the intermediate register which is also the most adorned section. This area mainly highlights the 1st floor, treated like a genuine *piano nobile*, with on the upper floors subtly simplifying the element decorativeness. Furthermore, we also see how a central geometric axis is set out by the pediment and clock above the 3rd floor, along with the odd number of horizontal registers and terracotta statues that have remarkably stood the test of time. A perhaps distinctive aspect of the Capital City is the treatment of the corner architecture. Many buildings located at the intersection of two major boulevards had their facades treated distinctly, through an adaptation of the curve style, to create an urban-landmark¹ public space of value for the cultural heritage and of impact on how the social and economic life of the City unfolds. For Boulevard Hotel, we see how the selected style continues coherently in the area of the intersection between Regina Elisabeta Boulevard and Calea Victoriei as well, representing the most prominent visual contact of the entire building in relation to the street fabric. The curved pediments, the railing hardware or dome-like roof framing are accents intended to give consistency through the style-specific horizontality from one facade to another, while drawing attention to the hotel in its overall context.

Thus, strictly from the architectural object perspective, while the style is coherent, the typological eclecticism methods emerge in relation with the urban surroundings. While the entrance to the hotel is clearly marked in elevation, it lacks continuity in the horizontal plane of the street fabric. The body, as the city evolved over time, becomes a simple intermediate giving the sought coherence for Regina Elisabeta Boulevard. This is also supported by the later addition of the facade on the new Beldiman Street, which forced the architecture to conform to the imposed order, and eventually depowered the classicist coherence through the asymmetry generated on the main facade. Of course, the inn influences, deeply rooted in the mindset of the architect, were strongly felt. The plane design aimed to achieve tightness for the leisure spaces, with an

spațiilor de recreere, existând o curte interioară închisă perimetral. Aceasta a fost folosită drept spațiu de recreere și nu a suferit în prima parte modificări, ci doar adăugiri cu caracter temporar, de tipul chioșcurilor sau pergolelor. Mucenic (2005) sugerează că, în 1931, zona terasei și a cafenelei a fost cedată unui boier pe nume Luther Czell, care avea să își întrețină proprietatea separat de hotel. Ulterior, acestea au fost demolate și ulterior retrocedate, rezultând limitele actuale ale hotelului.

De-a lungul timpului, construcția nu a stabilit nicio legătură planimetrică puternică cu exteriorul. Abia la jumătatea secolului al XX-lea acel spațiu al curții este transformat în sala mare, o adădire ce s-a bucurat de un statut aparte. Acest spațiu este menționat și ca loc al unor evenimente deosebite: banchetul pentru 65 de ani al lui Rosetti sau banchetul de 25 de ani al ziarului „Romanul”(Paraschiv și Iliescu, 1979, p. 79). La interior se consemnează, în schimb, o diversitate de soluții decorative. Spațiile consecutive sunt tratate diferit pentru a asigura o permanentă surpriză vizuală. Din lucrarea scrisă de Paraschiv și Iliescu (1979) aflăm că s-a căutat păstrarea unor elemente de mobilier sau decorative specifice imobilului, precum: luminatorul cu vitrou în sala restaurantului și a holului vestic, stâlpi și coloane din stucomarmură, tavane și scafe din stucaturi cu ornamente vegetale, lambriuri în partea inferioară a pereților și a stâlpilor, medalioane decorative inscripționate cu blazonul hotelului sau uși de lemn și cristal cu tăieturi speciale de inspirație Art Nouveau (Fig. 6 și Fig. 7).

Caracterul exclusivist al hotelului se reflectă și în atenția la cele mai mici detalii. Sălile de întâlnire erau concepute într-un stil baroc-austriac de mult apus și foarte inaccesibil pentru posibilitățile din România. De asemenea, în tot hotelul se regăsea mobilier în stil Ludovic al XVI-lea, pus în valoare de tapetele, mocheta sau draperiile diferite de la etaj la etaj. Obiectele destinate amenajărilor interioare au fost importate din țările occidentale. Toate aceste detalii demonstrează o tratare cu totul specială a arhitecturii, gândită ca instrument al utilității, dar și al progresului social. Raportat la o analiză generală a contextului, puține clădiri în București au avut parte de un tratament atât de atent și permanent atât la interior, cât și la exterior. Este

inner courtyard closed by perimeter walls. This was used as leisure space and has not undergone changes in the first part, but only temporary additions, such as kiosks or pergolas. Mucenic (2005) suggests that, back in 1931, the courtyard together with the cafe area, replaced in the meantime by Beldiman Street, were given away to a boiar named Luther Czell, who would maintain his property separately from the hotel. Later, this was retroceded and pulled down, the result being the current hotel boundaries.

Over time, the construction has not established any strong planimetric connection with the exterior. It was only in mid-20th century that this space of the courtyard was turned into the grand hall, an addition that enjoyed a special status. This space is also mentioned as a place of special events: Rosetti's 65th anniversary banquet or "Romanul" (Paraschiv and Iliescu, 1979, p.79) newspaper's 25th anniversary banquet. On the inside, instead, a diversity of decorative solutions is observed. Consecutive spaces are treated differently in order to ensure constant visual surprise. Paraschiv and Iliescu (1979) state that furniture or decorative elements specific to the building were meant to be preserved, for instance: stained glass skylight in the restaurant hall and the western lobby, stucco pillars and columns, stucco ceilings and coffers with vegetal ornaments, panelling at the lower part of the walls and pillars, decorative medallions imprinted with the hotel coat of arms or wood and crystal doors with Art Nouveau-inspired special cuts (Fig. 6 and Fig. 7).

The exclusivist nature of the hotel is also reflected in the attention to the smallest details. The meeting rooms were designed in a baroque-Austrian style that was long gone and rather unaffordable for the incomes in Romania. Furniture in the Louis XVI style was in the hotel as well, highlighted by wallpapers, carpets or draperies, different from floor to floor. The objects used for interior design were imported from the Western countries. All these details prove a very special treatment of the architecture, thought as a tool of utility, but also of social progress. Compared to a general analysis of the context, few buildings of Bucharest have enjoyed such a careful and constant treatment both inside and outside. The fact that this architectural object was an

special și faptul că obiectul arhitectural a fost un exercițiu extrem de atent într-o serie de importuri occidentale, care au format stilurile arhitecturale remarcabile și de referință pentru spațiul românesc.

extremely careful exercise in a series of Western imports, which gave rise to remarkable and reference architectural styles to the Romanian space is also noteworthy.

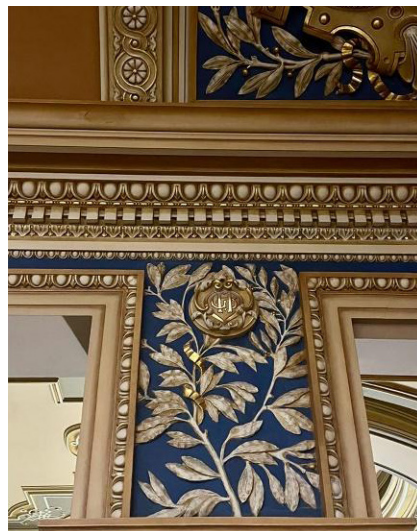

Fig. 6 și 7. Poze ce evidențiază calitatea arhitecturală și decorativă a interiorului hotelului în timpul restaurării actuale (2023), demonstrând atenția acordată în timp valorilor obiectelor imobilului/ Images illustrating the architectural and decorative quality of the hotel during the current restoration (2023), showing the attention over time for the values of the items in the building.

Sursa: autorii (copyright free) / Source: authors (copyright free)

Concluzii

Această analiză are drept scop să ilustreze, pe lângă înțelegerea importanței culturale și istorice a imobilului în peisajul urban, calitatea obiectului studiat de exponent al unui program arhitectural în spațiul românesc de-a lungul ultimelor două secole. Rezultatele articolului evidențiază cum evoluția Grand Hotel du Boulevard a fost legată de evoluția gândirii societății române - raportat la contextul funcțiunii de hotel - și cum va exista tot timpul o necesitate de a se căuta anumite obiecte arhitecturale ce vor deschide calea unor importuri, experimente și noutăți în domeniu. Chiar dacă articolul abordează subiectul într-o manieră retrospectivă, aceasta, în contextul dat, este principala modalitate de a demonstra o tendință de evoluție ce a avut impact în trecut și care are potențialul de a lăsa ecouri

Conclusions

This analysis aims to illustrate, in addition to understanding the cultural and historical importance of the building in the urban landscape, the quality of the object studied as typical for an architectural programme in the Romanian space over the last two centuries. The results of the article indicate how the evolution of the Grand Hotel du Boulevard was linked to the evolution of Romanian society's thinking - related to the context of the hotel function - and how there will always be a need to look for certain architectural objects that will pave the way for imports, experiments and novelties in the field. Even if the article approaches the subject in a retrospective manner, this, in the given context, is the main way to demonstrate an evolutionary trend that had an impact in the past and that has the potential to

adânci în gândirea societății române chiar și în viitor. Prin urmare, se evidențiază relevanța observării programului de hotel pe o linie a evoluției cronologice, pentru a fi înțeleasă de-a întregul și pentru a permite continuarea dezvoltării raportată la contextul istorico-cultural în ansamblu.

Analiza retrospectivă a unui astfel de program și a relației sale cu orașul s-a dovedit extrem de oportună. Noțiunea de hotel în București cunoaște etape de la simplitatea originilor până la o maturitate în continuă schimbare. Atenția pornește de la funcțiunea de han în sensul în care Giurescu (1967/2009) relatează istoria perioadei, o funcțiune care derivă indirect din toate mecanismele de apărare dezvoltate de-a lungul timpului și care forțează organismul social să se adapteze posibilităților existente. Tranziția se face datorită dorinței de progres și de avânt către idealurile occidentale, așa cum a fost explicată atât de Mucenic (2005), cât și de Târșoagă (2018), cu Grand Hotel du Boulevard drept pion principal al analizei. Relevantă pentru studiu este, din acest punct, perpetua căutare de a îmbunătăți un standard cu precădere prin prisma adaptării la exigențele claselor sociale înalte. În al doilea rând, atenția acordată obiectului arhitectural este una diferită. Acesta devine subiect al experimentelor stilistice ce au permis acestui edificiu, împreună cu cele ce găzduiau Hotel Athénée Palace sau Casa Capșa, să se remarce într-un urbanism spontan drept clădiri importante, emblematice și potrivite pentru funcțiunea de hotel. Acea etapă de maturitate a fost atinsă rapid, fiind apoi subiect al unei dezvoltări continue. În acest sens, deși acum un secol clădirea Grand Hotel du Boulevard era unul din etaloanele Bucureștiului, a beneficiat rapid de îmbunătățiri fiind și acum subiect al unui important efort de reabilitare, ce se întinde pe parcursul câtorva ani și care este menit să îi redea statutul și notorietatea.

Desigur, analiza concentrată pe un singur obiect nu poate releva reguli generale aplicabile întregului domeniu hotelier românesc, dar este menită să determine o curbă a evoluției acestui program raportat la context de-a lungul ultimelor două secole. În acest sens, se poate formula concluzia că acest program a avut un impact semnificativ în

leave deep echoes in the thinking of Romanian society even in the future. Therefore, the relevance of observing the hotel program on a line of chronological evolution is highlighted in order to be understood as a whole and to allow the continuity of the development related to the historical-cultural context as a whole.

The retrospective analysis of such a programme and its relationship with the city proved highly valuable. In Bucharest, the concept of a hotel underwent through various stages, from the simplicity of origins to an ever-changing maturity. The attention starts from the function of an inn as Giurescu (1967/2009) accounts for the history of that period, a function that derives indirectly from all the defence mechanisms developed over time and that forces the social organism to adapt to the existing possibilities. The transition takes place when the desire for progress and momentum towards the Western ideals, as explained by both Mucenic (2005) and Târșoaga (2018), with Grand Hotel du Boulevard as the main driver of the analysis. From this point, the ongoing search to improve a standard primarily through adaptation to the high social classes and the most sophisticated needs, is relevant for this study. Secondly, the attention paid to the architectural object is different. This becomes the subject of stylistic experiments that allowed this building, along those that used to house Athénée Palace Hotel or Casa Capșa, to stand out in a spontaneous urban setting as important and emblematic buildings, suitable for a hotel function. While that stage of maturity was quickly reached, it is still developing. In this sense, while the Grand Hotel du Boulevard building was one of Bucharest's landmarks a century ago, it quickly welcomed improvements and, even now, it is subject to a four-year rehabilitation plant intended to restore its status and notoriety in the City.

Of course, a review focused on one single object cannot reveal a general truth about the overall Romanian hotel industry, but it is meant to describe a curve in the evolution of this programme by reference to the then context along the last two centuries. From this point of view, the entire analysis reaches the conclusion that this programme had a

definirea peisajului urban bucureștean prin modul în care a reușit să creeze un context turistic potrivit. Aceste valori, stabilite în conștiința populației, au influențat modul în care programul hotelier a evoluat până în prezent, iar tendința ultimilor ani este de a pune preț pe clădirile cu o valoare istorico-culturală, cu precădere în domeniul hotelier.

significant impact on defining Bucharest's urban landscape through the way in which it managed to create a suitable tourist context. These values, rooted in the consciousness of the population, have influenced the evolution to date of the hotel programme, and, as such, the tendency of the recent years to appreciate buildings with a historical and cultural value, particularly in the hotel industry.

Referințe/References

Caragea, C. M. (2018). La pas pe Podul Mogoșoaiei. Propunere de traseu cultural. *Argument*, 10, 97-114. Editura Universitară „Ion Mincu” București. <https://doi.org/10.54508/Argument.10.03>

Crutzescu, G. (1986). *Podul Mogoșoaiei*. Editura Meridiane.

Damé, F. (2007). *Bucureștiul în 1906*. Editura Paralela 45.

Feifan, P., & Ling Shi, W. (2018). Authenticating a Heritage Hotel: Co-creating a New Identity. *Journal of Heritage Tourism*, 14(1), 67-80. <https://doi.org/10.1080/1743873x.2018.1465062>

Giurescu C. C. (2009). *Istoria Bucureștilor*. Editura Vremea. (Lucreare originală publicată în 1967)

Hariton, A. M. (2007). *Hotelul urban al anilor 2000 – Propuneri în contextul dezvoltării orașului București*, Teza de doctorat, Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” 2007

James K. J., Sandoval-Strausz A. K., Maudlin D., Peleggi M., Humair C., Berger M. W. (2017). The Hotel in History: Evolving Perspectives. *Journal of Tourism History*, 9(1), 1-20. <https://doi.org/10.1080/1755182X.2017.1343784>

Kopuz A. D., & Bal, A. (2022). The Conservation of Modern Architectural Heritage Buildings in Turkey: Istanbul Hilton and Istanbul Cinar Hotel as a Case Study. *Ain Shams Engineering Journal*, 14(4), 101918. <https://doi.org/10.1016/j.asej.2022.101918>

Mucenic, C. (2005). *Studiu privind valoarea istorico-arhitectural-urbanistică a imobilului din Bd. Regina Elisabeta, nr. 5, Sector V, București, Grand Hotel du Boulevard*, studiu istoric ce se regăsește în arhiva Ministerului Culturii, Secțiunea Tehnică Arhitectură și Inginerie

Paraschiv, I. & Iliescu, T. (1979). *De la hanul Șerban Vodă la Hotel Intercontinental*. București: Editura Sport-Turism

Târșoagă, A. (2018). *Studiu privind valoarea istorico-arhitecturală și urbanistică a imobilului din Bd. Regina Elisabeta nr. 5, Sector V, Grand Hotel du Boulevard*, studiu istoric ce se regăsește în arhiva Ministerului Culturii, Secțiunea Tehnică Arhitectură și Inginerie

Teodorescu, D. (2018). Parcul. Reper urban, element identitar, simbol temporal. *Argument*, 10, 67-94. Editura Universitară „Ion Mincu” București. <https://doi.org/10.54508/Argument.10.01>

¹ Teodorescu (2018) denumeste reperul urban „un spațiu public organizat, cu o mare pondere în economia teritoriului urban, care alăturat unei clădiri reprezentative poate căpăta el în sine caracter reprezentativ” (p. 69).

Teodorescu (2018), defined the "urban landmark" as "an organized public space, with a big weight in the economy of the urban territory, which, added to a representative building, can acquire per se a representative character" (p. 69).